

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Václava Klause a Zuzany Majerové Zahradníkové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 735)

Vláda na své schůzi dne 24. února 2020 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu zákona **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z následujících důvodů:

1. Vláda konstatuje, že nepokládá za vhodné měnit současnou právní úpravu financování politických stran a politických hnutí, přičemž k návrhu na zrušení limitů pro dary a bezúplatná plnění ze strany právnických osob si dovoluje uvést, že stanovení limitů pro dary fyzických a právnických osob je běžné v řadě evropských států a je odůvodněno potřebou zabránit nepřiměřenému vlivu jednotlivých donátorů na politickou stranu nebo na politické hnutí. Cílem finančních limitů je minimalizovat riziko korupce, které je spojeno s možným očekáváním protislužby za poskytnutý dar ze strany dárce a s obavou, že výše daru adekvátně posiluje i dané očekávání, resp. připravenost politické strany nebo politického hnutí mu vyhovět. Toto restriktivní opatření také chrání svobodnou a rovnou soutěž politických sil před vychýleními způsobenými tím, že některé subjekty, které by za sebou měly finančně silné dárce, by měly výrazněji větší možnosti ovlivňovat charakter politické debaty a politické soutěže jako celku. Oba uvedené důvody shledává legitimními i Ústavní soud (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 11/17), jenž považuje zakotvení finančního stropu za vhodné, neboť vytváří určitý pomyslný limit vůči nebezpečným očekáváním, resp. vychýlením v prostředí principiální rovné politické soutěže. Česká právní úprava, která kalkuluje s omezením částkou 3 mil. Kč na jednoho dárce a jeden kalendářní rok, se v tomto ohledu nejeví vůči politickým stranám a hnutím jako přísná. Limitace darů nepředstavuje zásadní omezení volné soutěže politických stran a hnutí, neboť jim i nadále ponechává širokou možnost oslovit velkou skupinu

subjektů s žádostí o přiměřenou finanční podporu. Stanovení limitu nepředstavuje ani nepřiměřený zásah do svobody projevu dárců, jelikož jejich okruh v zásadě neomezuje, pouze z legitimních důvodů stanovuje maximální finanční výši této podpory, aniž by současně limitoval jinou podporu, kterou lze též uplatnit svobodu projevu (dobrovolnictví, publikační podpora apod.). Bylo by také poněkud disproporční, aby dary a jiná bezúplatná plnění ze strany fyzických osob limitaci podléhala, kdežto v případě právnických osob by regulace nebyla žádná.

2. Vláda dále upozorňuje na skutečnost, že limit pro výdaje na volební kampaň je stanoven proto, aby byly pro kandidující subjekty zajištěny srovnatelné podmínky z hlediska výše částky, kterou lze na volební kampaň v době vymezené před samotnými volbami použít. Limit částky 90 mil. Kč pro volby do Poslanecké sněmovny byl proto v roce 2016 stanoven tak, aby tento cíl naplnil a současně nadměrně neomezoval volební soutěž. Částka ve výši 200 mil. Kč navrhovaná předkladatelem de facto popírá celkový smysl tohoto institutu. Navíc stejná částka 200 mil. Kč, kterou navrhovatel ve svém návrhu argumentuje, byla vynaložena ze strany České republiky (ve vztahu k referendu o vstupu do Evropské unie) a není vypovídající o reálných výdajích volebních stran na volební kampaň. Navrhovatelé nekonceptně navyšují limity na volební výdaje pouze ve vztahu k volbám do Poslanecké sněmovny a opomíjí další volební zákony. Částky ve volebních zákonech jsou v současnosti stanoveny tak, aby si vzájemně odpovídaly (například ve volbách do Evropského parlamentu, kde je limit dokonce nižší, navrhovatel žádným způsobem stanovený limit nenavyšuje).
3. Návrh zákona mění pravidla financování politických stran a politických hnutí, jež byla do českého právního řádu doplněna v reakci na Doporučení Rady ministrů Rady Evropy Rec(2003)4 o obecných pravidlech proti korupci ve financování politických stran a volebních kampaní. Vláda upozorňuje na to, že navržené změny mohou být pokládány za snížení úrovně již přijatých standardů regulace financování politických stran a hnutí, a tím i úrovně plnění shora uvedených Doporučení.